

Η ΑΡΡΩΣΤΕΙΑ ΤΟΥ ΑΙΩΝΟΣ*

Τὸ πᾶμα τὸ ὠμορφο τοῦ Ναζωραίου ἐτάφη. — δὲν εἶνε πολλὰ χρόνια — στὸ κοιμητήριον ποῦ ἀναπαύονται οἱ πεθαμένοι θεοί. Ὁ κρο- τικός ἀμείλικτος σκύβει καὶ ἐξετάζει. Ἀμεί- λικτος ἀνατόμος τῶν ἰδεῶν σκύβει καὶ ἐξετά- ζει: Ἡ θρησκεία φάντασμα ὠμορφο. Ὠραῖος κόσμος, ἀλλ' ἀνύπαρκτος. Ὁ ἔρω, ἐνστικτον χυδαῖον καὶ παιδικόν, χημικὴ συγγένεια σω- μάτων, ὡς εἶπεν ὁ Γκαίτε, ὑποκρισία ἢ βλα- κεία ἢ ἀγνότης. Ἡ γυναῖκα, οὔτε καλύτερη, οὔτε χειρότερη ἀπὸ τὸν ἄνδρα—δὲν εἶνε δυ- νατόν. Ἡ φιλία ἀνύπαρκτη. Ἡ πολιτικὴ, με- γάλῃ διαφθορῆς τῶν χαρακτήρων, θρηλαμβος τῶν ὑποῦλων καὶ τῶν χαμερπῶν καὶ τῶν ἐπι- τηδεῶν. . . . Ὅλα, ὅλα ἀνελύθησαν. Καὶ ἡ ἀνδία ἀνεβαίνει σὰν κῦμα ἀπὸ βόρβορο στὴ κάθε ψυχὴ καὶ σβύνει τῆς λαμπάδες τῆς χα- ρᾶς καὶ τῆς εἰρήνης καὶ τῆς ἀθωότητος.

Καὶ μέσα σ' ὅλα αὐτὰ τὰ ἐρείπια τῶν ψυχῶν — ὁ σπόρος ποῦ ἐσπείρειν ὁ Χριστιανισμὸς ἐ- θέριψε μέσα μας καὶ ἐβλάστησεν ἡ ἀρρώστεια τοῦ αἰῶνος.

Καὶ ἐγεννήθησαν οἱ τύποι τῶν νεωτέρων χρόνων, ὁ Βέρθερος καὶ ὁ Φάουστ καὶ ὁ Μαμ- φρέδος καὶ ὁ Ρενέ. Ὁ Βέρθερος αἰσθηματολό- γος καὶ μελαγχολικός, αὐτοκτονῶν καὶ δικαιο- λογούμενος. Ὁ Φάουστ ὁ ἀκόρεστος, ὁ πάν- τοτε ποθῶν. Ὁ Μαμφρέδος ἐπαναστάτης πε- λώριος ἀνυψώνεται γίγας κ' ἐρωτᾷ πρὸς τί ἐ- στάλη καὶ γιατί ἐστάλη. «Ὅταν βλέπω γύρω μου τὸν κόσμον, ὅπου φαίνομαι μηδέν, λέγει ὁ Μπαίρον τὸ μεγαλύτερο θῦμα τῆς ἀρρώ- στειας τοῦ αἰῶνος, μοῦ ἔρχονται σκέψεις ποῦ μπορούσαν θαρρῶ σ' ἄλλον τὸν κόσμον νὰ κυ- ριαρχήσουν».

Ὁ Ρενέ τοῦ κάκου κρύβει τὴ μελαγχολία του στὰ δάση τῆς Ἀμερικῆς.

Ἀρρωστικμένα τὰ μεγαλήτερα μέτωπα τοῦ αἰῶνος γέρνουν καὶ συλλογοῦνται. Πληγωμέ- νες οἱ ὠμορφότερες ψυχὲς φεύγουν ἀπὸ τὴν παλαιστρα. Ὁ πόνος τῶν γίνεται τραγοῦδι καὶ ἡ ἀνθρωπότης γύρω κουρασμένη κ' αὐτὴ, τοὺς περικυκλώνει τοὺς ἀκούει: ψάλλουν τὴν ὀδύνην καὶ τὸν ἀγιάτρευτο πόνου τοῦ μετώπου.

Κανένα θέλητρο πλειά. Ὅλα τὰ ξέρομε. Ὁ ἥλιος τῆς ἀληθείας διέλυσεν ὅλα ἐκεῖνα τὰ φά- σματα τὰ πρωινά, ὅλη τὴν ὁμίχλη μὲ τὰ ὠμορφα σχήματα, μὲ τὶς ἡδονικὲς καμπυλώσεις ἀνυ- πάρκτων κορμιῶν. Ὅλα τ' ἀνελύσαμεν. Ὁ ζέ- φυρος δὲν εἶνε πλέον ἐραστής τῆς Χλόης, ἡ Σε- λήνη δὲν ζητᾷ πλειὰ ἐρωτευμένη τὸν Ἐνδυ- μίωνα στὴ γῆ. Οἱ πηγὲς καὶ τὰ δάση μας δὲν κρύβουν πλειὰ Νεράιδες καὶ Ἀρυάδες. Ἡ ἀ- πάτη εἶνε πρόσκαιρος καὶ αἰωνία εἶνε ἡ ὀδύ-

νη». Ξέρομε νί δίνουνε τὰ χεῖλη τῶν γυναι- κῶν καὶ γιατί κοκκινίζουν τὰ μάγουλα τῶν παρθένων καὶ ξέρομε ὅλα τὰ μυστικά τὰ ζώω- δη τῶν παστάδων καὶ τῶν νυχτερινῶν ἐρώτων.

Ὁ ἄνθρωπος σήμερον ἀναπτύσσεται τερα- στίως. Εἰς ἡλικίαν ὀλίγων ἐτῶν γνωρίζει ὅσα δὲν ἐγνώριζαν οἱ γέροι τῶν περασμένων γε- νεῶν. Νέος ἀκόμη ἔχει χλωμιάσει ἀπάνω σὲ ὀγκῶδη βιβλία κ' ἔχει δηλητηριασθῆ μὲ τοὺς μεγάλους πόθους καὶ μὲ τὴ δίψα τὴ μεγάλην τῶν νεωτέρων ψυχῶν. Πῶς μπορεῖ νὰ νοιώσῃ κανεὶς σήμερα τὴν ἀφελῆ χαρὰν τῶν προ- γόνων;

Ἐκουρασθήκαμεν ἀπὸ τὴ σοφία τῶν βι- βλίων, ἔρχονται καὶ παρέχονται οἱ ποιηταὶ καὶ μᾶς ἀφήνουν τὰ δάκρυά των καὶ τὶς ἀμφι- βολίες των κ' ἐκουρασθήκαμε πλειὰ νὰ δια- βάζομε καὶ νὰ ρωτοῦμε καὶ νὰ περιμένομεν ἀπαντήσεις.

Ποὺς μπορεῖ ν' ἀγαπήσῃ σήμερα τὴ μεγά- λην ἀγάπην τῶν πατέρων του, τὴ φαιδρὰν ἀ- γάπην τῶν προγόνων του, ἀφοῦ μέσα στὰ βι- βλία καὶ στὶς ψυχολογικὲς ἀναλύσεις τῶν νεω- τέρων συγγραφέων εἶδε διακεκορευμένα ὅλα τὰ μυστικά τῆς ἀγάπης;

Ὅταν τὰ χεῖλη τῆς πλῆσιάζουν τὰ χεῖλη μου ξέρω—μοῦ εἶπαν— τί σκέπτεται, τί ὄργια πλάσσουνται κάτω ἀπὸ τὸ δέγμα τῆς.

Ὅταν πηγαίω στὴν Ἐκκλησίαν ξέρω—μοῦ εἶπαν— τί κρύβεται μέσα στὸ ἅγιο Δισκοπό- τηρο, τί σκέπτονται τὰ μάτια τῶν ἱερέων καὶ γιατί πηγαίνουν οἱ ἄνδρες καὶ γιατί πηγαί- νουν οἱ γυναῖκες.

Ὅλα τὰ ξέρει ὁ σημερινὸς ἄνθρωπος. Τί- ποτε δὲν ἀφῆκαν παρθένο στὴ ψυχὴ μας. Ἡ ἐξουσία, ἡ Ἐπιστήμη, ἡ δόξα δὲν μᾶς ἀρκοῦνε πλειά. Κάτι ἄλλο ζητοῦμε. Ἡέραν τοῦ καλοῦ καὶ τοῦ κακοῦ κάποιο μυστήριον μᾶς σέρνει.

Κι' εἶνε ἀνήσυχες ἡ μεγάλες ψυχὲς τῶν νεω- τέρων χρόνων.

Κι' εἶνε ἐκφυλες καὶ διεφθαρμένες. Ρίχνον- ται στὸ μεθύσι οἱ Edjar Poë καὶ οἱ Μυσσέ. Καὶ ἀκολασταίνουν οἱ Oscar Wilbe καὶ παραφέρον- ται καὶ ὀργιάζουν οἱ Beaudelaire καὶ οἱ Huys- mans καὶ ρίχνονται στὰ ταξίδια καὶ στὶς γυ- ναῖκες οἱ Μπαίρον καὶ οἱ Shelley καὶ πεθαί- νουν τρελλοὶ οἱ Swift καὶ οἱ Νίτσε καὶ οἱ Guy de Maupassant καὶ κυλιοῦνται χάμω χασισοπό- ται οἱ Thomas de Quincy.

Στὴ διεφθαρμένη ἀπὸ τὴν γνώσιν ψυχὴ τοῦ νεωτέρου ἀθρώπου οὔτε ἡρεμία οὔτε εὐτυχία θά χαμογελάσουν πλειὰ ποτέ.

Γιατὶ ρίχνονται στὰ ταξίδια οἱ ἄνθρωποι σήμερον καὶ διατρέχουν τὸν κόσμον καὶ θά- λασσες καὶ πεθαίνουν στὰς ἐρήμους; Εἶνε ἡ ἀνησυχία τῆς νεωτέρας ψυχῆς.

* Τέλος.

Ἡ ἔλληψις τῆς ἡρεμίας στὴ πατρικὴ στέγη, ὅπου ἔζησαν καὶ ἀπέθαναν ἦσυχοι καὶ ἀσάλευτοι οἱ γέροι γονεῖς. Διεστρεβλώθησαν ὅλα τὰ αἰσθήματα, συνεδυσάσθησαν μὲ τὸ αἷμα, μὲ τὴ διαφθορά, μὲ τὴ πορὰφροσύνη γιὰ νὰ ἀποτελέσουν κάτι τι καινούργιο, κάποιαν ἀγνωστὴ ἥδονή, γιὰ νὰ χορτάσουν τὴν πείνα τῆς νεωτέρας ψυχῆς. Θυμηθῆτε τοὺς σαδιστὰς καὶ τοὺς μαζοχιστὰς καὶ τοὺς φετιχιστὰς ποῦ ἀνακατεύουν μὲ τὸ αἷμα καὶ μὲ τὴν εἰδωλολατρεία τὴν ἀγάπην. Εἶνε ἡ ἀρρώστεια ἡ μεγάλη τῶν νεωτέρων χρόνων, εἶνε τὸ mal du siècle· ἡ μεγάλη ἐπιδημία στὶς λεπτές καὶ κουρασμένες καὶ ἀριστοκρατικὲς ψυχές.

«Τίποτε δὲν εἶμαστε, λέει ὁ Ψυχάρης, τίποτε δὲν εἶμαστε, μῆτε χέρια γερὰ, μῆτε ἀψηλά κεφάλια, παρὰ πληγωμένα κουρασμένα ποδάρια».

Τίποτε δὲν εἶμαστε παρὰ πληγωμένα, κουρασμένα ποδάρια. Μιὰ Εἰμαρμένη σκληρὴ καὶ ἀμάλαχτη πλακώνει πλακώνει τὰ μέτωπά μας. Μοιάζει ἡ ψυχὴ τοῦ ἀνθρώπου μὲ τὸν δυστυχῆ Οἰδίποδα τῶν περασμένων καιρῶν. Θυμᾶστε τὴ λαχτάρα του καὶ τὴν ἀγωνία του νὰ μάθῃ—νὰ μάθῃ ποῦς εἶνε. τί ἐγκλημα ἔκαμε, ποῖα γυναῖκα ἔχει στὸ κρεβάτι του. Ἀρχίζει νὰ προμαντεύει, ἀρχίζει νὰ φημίσει στὴν ἐπαφῇ τῆς ἀληθείας καὶ ὅμως δὲν σταματᾷ. Προχωρεῖ ὄχρὸς καὶ ἀμίλητος καὶ ζητᾷ νὰ τὰ μάθῃ ὅλα... Ὅλα. Καὶ τὰ ἔμαθε καὶ ἐτυφλώθη.

Ἡ ψυχὴ μας μοιάζει μὲ τὸν Οἰδίποδα. Διὰ μέσου τῶν αἰώνων ἡ ψυχὴ μας τίποτε ἄλλο δὲν ἔπαιξε παρὰ τὴ τραγωδίαν τοῦ Σοφοκλέους: Τὸν Οἰδίποδα Τύραννον.

Στὴν ἀρχὴ εἶνε χαρούμενος καὶ ἡρεμος—κυριαρχος ἀπάνω στὸν κόσμον. Τίποτε δὲν γνωρίζει—εἶνε εὐτυχής. Ἐτοῖ ἦταν ὁ Οἰδίπους στὴν πρώτη πράξι. Καὶ σιγὰ, σιγὰ, ἀπὸ μερικοὺς ὑπαινιγμοὺς, ἀπὸ μερικά λόγια ἀσύνετα τῆς γυναῖκας ἀρχίζει ν' ἀμφιβάλλῃ νὰ προμαντεύει λίγο, νὰ ἐξετάζῃ, νὰ λυπᾶται. Εἶνε ἡ ψυχὴ στὴ β' πράξι τῆς ἀμφιβολίας, τῆς ἐρεύνης, τῆς περιεργείας, τοῦ δισταγμοῦ.

Οἱ μεγάλοι ἄνδρες οἱ Τειρεσίαι—ἀποκαλύπτουν τὴν ἀλήθειαν. Μὰ ἡ ψυχὴ φημίσει στὴ φρικώδη ἀποκάλυψιν καὶ ἀμφιβάλλει ἀκόμην. Καὶ στέλλει ἐρευνητὰς παντοῦ καὶ ἐξετάζει πλείοτερο καὶ ἐμβαθύνει καὶ διώχνει τὶς ἀπατηλὰς ἐλπίδας καὶ τέλος βρισκόμαστε στὴ τελευταία πράξι—βλέπει τὴν ἀλήθειαν καὶ τυφλώνεται. Οὔτε χαρὰ, οὔτε ἀπόλαυσις πλεία. Ἐξέρουμε τί μᾶς περιμένει. Ἰσως ἀπὸ τὸν τάφο τίποτε. Ἰσως ὑπάρχει Θεὸς, ἀλλὰ τί μᾶς ἐνδιαφέρει; Ἄφοῦ πρόκειται νὰ πεθάνομεν, ἄφοῦ οἱ σκελετοὶ κοιτῶνται ἀπαρηγόρητοι κάτω στὸ χῶμα. Οὔτε χαρὰ, οὔτε ἀνάπαυσις πλεία. Τὸ πολὺ φῶς ἐτύφλωσε τὶς ψυχές μας.

Γέροντες ἀπὸ τὸ βᾶρος τῶν ἀπογοητεύσεων ὄλων τῶν πεθαμένων γενεῶν, μᾶς ἐξόρισαν

ἀπὸ τὰ παλάτια τῶν ἐλπίδων καὶ τρέχομε δὲ ξένους τόπους καὶ καταρώμαστε τὸν Ἀπόλλωνα καὶ τοῦ κάκου ψάχνουμε στὰ σκοτὶνὰ νὰ βροῦμε τὸ χέρι τὸ ἀπαλὸ μᾶς Ἀντιγόνης. Ἰσως ἡ Ἀντιγόνη εἶνε ἡ Πίστις. Ἰσως ἡ Ἀντιγόνη εἶνε ἡ Ἀγάπην. Ἰσως ἡ Ἀντιγόνη εἶνε ἡ Ἐπιστήμην.

Ἄν εἶνε ἡ Πίστις—ἀπέθανεν ἡ Ἀντιγόνη, ἂν εἶνε ἡ Ἀγάπην διεθάρη καὶ ἔγινε πόρνη καὶ ὀδηγεῖ τὸν δύστυχο τυφλὸ δὲ καταγώγια καὶ δὲ χαμαιτυπεῖα ἢ δὲ ψεύτες ἀνύπαρκτες παρηγορίες.

Ἄν ἡ Ἀντιγόνη εἶνε ἡ Ἐπιστήμην—ἡ Ἐπιστήμην μόνον, τότε δὲν εἶνε παρηγορία καὶ τὸ χέρι τῆς δὲν εἶνε πλεία ἀπαλὸ καὶ δὲν ἔλαει—εἶνε σιδερένιον βαρὺ χέρι ποῦ στηρίζει ἀλλὰ σέρνει ἀσπλαχνο—ἀσπλαχνο γιὰτὶ εἶνε παντοδύναμο—ἐκεῖ κάτω ποῦ σβύνουν ὅλες αἱ ἐλπίδες καὶ ὅλα τὰ ἰδανικά—ἀσπλαχνο κόρη τοῦ νοῦ μας ἡ Ἐπιστήμην, σέρνει τὸ δύστυχο πατέρα τῆς στὴν ὀδύνην τὴν ἀπέραντην προῖωθθον ὅλες οἱ ψυχές ὅταν ἀντιληθῶντε πῶς ἴστερα ἀπὸ τὸν θάνατον δὲν ὑπάρχει τίποτε, ἀπολύτως τίποτε.

KARMA NIPBAMH

Ἀλεξάνδρα Παπαδοπούλου

